

MINISTARSTVO ZA OBRAZOVANJE I NAUKU

BIRO ZA RAZVOJ OBRAZOVANJA

Nastavni program

BOSANSKI JEZIK

za IV razred

Skoplje, 2021 godina

OSNOVNI PODACI O NASTAVNOM PROGRAMU

Nastavni predmet	Bosanski jezik
Vrsta/kategorija nastavnog predmeta	Obavezni
Razred	IV (četvrti)
Teme/područja u nastavnom programu	1. Jezik i komunikacija 2. Književnost i stvaranje 3. Medijska kultura i medijska pismenost
Broj časova	5 sati nedjeljno / 180 sati godišnje
Oprema i sredstva	<ul style="list-style-type: none"> • tablet, kompjuter, internet veza; • smart tabla; • markeri u boji; • nastavni listići, plakati, poster, ilustracije sa slikama (pojedini ili u niz) povezani sa sadržajima i aktivnostima; • knjige (priče, basne, bajke, stihotvorenice, zagonetke, poslovice); • časopisi za djecu, ilustrovane enciklopedije za djecu, ilustrovani rječnici; • digitalna biblioteka sa knjigama; • biblioteka u učionici sa knjigama; • animirani filmovi, audio-vizuelni zapisi o pozorišnim predstavama, internet obrazovni softveri i druga audio-vizuelna sredstva i druga sredstva u zavisnosti od cilja.
Normativ za nastavni kadar	Odgojno-obrazovni rad u IV razredu može izvoditi lice koje je završilo: <ul style="list-style-type: none"> • profesor razredne nastave, VII/1 ili VI/1 prema MRK i 240 EKTS • diplomirani pedagog, VII/1 ili VI/1 prema MRK i 240 EKTS

POVEZANOST SA NACIONALNIM STANDARDIMA

Rezultati učenja navedeni u Nastavnom programu vode ka sticanju sljedećih kompetencija obuhvaćene područjem **Jezična pismenost**

<i>Učenik/učenica zna i umije:</i>	
I-A.1	da izražava i prenosi svoje misli, osjećaje, informacije i stavove u različitim komunikacijskim situacijama na svom maternjem jeziku, preko različitih medija i za različite ciljeve;
I-A.2	da poznaje i koristi različite forme pismenog izražavanja: književnih (pjesma, kraća pripovijetka, izlaganje/govor, književni esej, dnevnik i dr.) i neknjiževnih (tematski esej, obavještenje, zahtjev, saopštenje, reklama i dr.);
I-A.3	da vodi kritički i konstruktivni dijalog, iskazujući argumentovano svoje stavove;
I-A.4	da koristi standardizirani jezik, s poštovanjem gramatičkih i pravopisnih pravila u usmenom i pismenom izražavanju;
I-A.6	da identifikuje osnovne karakteristike maternjeg jezika (abeceda, historija, dijalekti itd.) i sličnosti i razlike s drugim jezicima;
I-A.8	da razumije sadržaje audio poruka: da može da izdvaja, analizira, ocjenjuje/vrednuje i rezimira informacije (pismeno i usmeno) svojim riječima;
I-A.9	da razumije sadržaje pisanog teksta: da može da ih izdvaja, analizira, ocjenjuje/vrednuje i rezimira informacije iz teksta i da ih iskazuje (pismeno i usmeno) svojim riječima;
I-A.10	da razumije vizuelno prikazane sadržaje (dijagrami, tabele i grafikoni, ilustracije, animacije i dr.) da može da izdvaja, analizira/vrednuje i rezimira vizuelno prikazane sadržaje i da ih objasni (pismeno i usmeno);
I-A.11	da identifikuje i analizira poruke i stilske i estetske elemente književnih djela;
I-A.12	da koristi informacije različitih izvora i medija i da im kritički pristupa, uzimajući u obzir izvor, kontekst, cilj i vjerodostojnost prezentiranih informacija.
<i>Učenik/učenica razumije i prihvata da:</i>	
I-B.1	izučavanjem maternjeg jezika razvija se vlastiti jezični i kulturni identitet, a jezičnom komunikacijom prenosi se kulturno nasljeđe i kultura življenja;
I-B.2	upotrebom jezika u različitim kontekstima i sredinama (gdje se koristi maternji jezik) i u različitim oblicima, omogućava se efikasna komunikacija i interakcija (uvijek imajući u obzir s kim se ostvaruje komunikacija);
I-B.4	sadržaj i način izražavanja vlastitog mišljenja može pridonijeti održavanju i poboljšanju komunikacije, ali i da izazove nesporazum i konflikte;

I-B.6	poznavanje maternjeg jezika je temelj učenja i sticanja znanja iz svih drugih oblasti (nastavni predmeti).
-------	--

Nastavni program uključuje i relevantne kompetencije iz sljedećih područja Nacionalnih standarda **Digitalna pismenost, Lični i socijalni razvoj, Društvo i demokratska kultura, Tehnika, tehnologija preduzetništvo i Umjetničko izražavanje i kultura.**

<i>Učenik/učenica zna i umije:</i>	
IV-A.2	da procijeni kada i na koji način za rješavanje nekog zadatka/problema je potrebno i efektivno korištenje IKT;
IV-A.5	da odredi kakve informacije su mu/joj potrebne, da nađe, izabere i preuzme digitalne podatke, informacije i sadržaje;
IV-A.7	da izabere i koristi odgovarajuće IKT alatke za komunikaciju, da bezbjedno podijeli informacije, da kontaktira i surađuje sa drugima na onlajn projektima, u socijalnim aktivnostima i za lične potrebe;
IV-A.8	na bezbjedni i odgovorni način da koristi digitalne sadržaje, obrazovne i socijalne mreže, i digitalne oblake;
IV-A.10	da se brine o svom digitalnom identitetu, bezbjednosti i reputaciji i da poštuje politike privatnosti;
V-A.4	da pravi procjenu vlastitih sposobnosti i postizanja (uključujući i jake i slabe strane) i na osnov toga da određuje prioritete koji će mu/joj omogućiti razvoj i napredovanje;
V-A.5	da prepozna emocije kod sebe i kod drugih, da sagleda posljedice od vlastitih emocionalnih reakcija u različitim situacijama i da koriste odgovarajuće strategije za upravljanje sa emocijama;
V-A.6	da postavi sebi ciljeve za učenje i vlastiti razvoj i da radi na prevazilaženju izazova koji se javljaju na putu ka njihovom ostvarenju;
V-A.7	da koriste vlastita iskustva kako bi olakšali učenje i da prilagode vlastito ponašanje u budućnosti;
V-A.10	da primjenjuje etička načela pri vrednovanju pravilnog i pogrešnog u vlastitim i tuđim postupcima i da manifestuje doblesne karakterne osobine (kao poštenje, pravičnost, poštovanje, strpljivost, brigu, pristojnost, zahvalnost, riješenost, odvažnost i samodisciplinu);
V-A.13	da komunicira sa drugima i da sebe prezentuje adekvatno situaciji;
V-A.14	da sluša aktivno i da adekvatno tome i reaguje, pokazuje empatiju i razumijevanje za druge i da iskazuje vlastite brige i potrebe na konstruktivan način;
V-A.15	da surađuje s drugima u ostvarenju zajedničkih ciljeva, dijeleći vlastita gledišta i potrebe s drugima i uzimajući u obzir gledišta i potrebe ostalih;
V-A.17	da traži povratnu informaciju i podršku za sebe, ali i da daje konstruktivnu povratnu informaciju i podršku u korist drugima;
V-A.19	da daje prijedloge, da razgleda različite mogućnosti i da predviđa posljedice s ciljem da izvodi zaključke i donosi racionalne odluke;
VI-A.3	da formuliše i argumentuje svoja gledišta, da sasluša i analizira tuđa gledišta i da se s poštovanjem odnosi prema njima, čak i kada se ne slaže s njima;
VI-A.5	da razumije razlike među ljudi po bilo kojoj osnovi (rodovoj i etničkoj pripadnosti, uzrastu, sposobnostima, socijalnom statusu itd);
VI-A.6	da prepoznaje prisustvo stereotipa i predrasuda kod sebe i drugih i da se suprostavlja diskriminaciji;

VI-A.7	da prepozna manifestaciju verbalnog i tjelesnog nasilja u vlastitom okruženju, da sagledava posljedice nasilja i da mu se suprostavlja;
VI-A.9	da prepozna ranjive grupe u društvu i da učestvuje u i podržava humanitarne i volonterske akcije;
VI-A.22	da identifikuje i poštuje nacionalne simbole države Republike Sjeverne Makedonije i da manifestuje osjećaj pripadnosti državi;
VII-A.1	da manifestuje saznanja iz nauka njihovom primjenom u tehnici i tehnologiji i sa svakodnevnim životom;
VII-A.9	da aktivno učestvuje u timski rad prema prethodno usvojenim pravilima i dosljednim poštovanjem uloge i pridonosom svih članova tima;
VIII-A.1	da manifestuje poznavanje različitih oblika umjetničkog izražavanja iz svih oblasti kulture (književnost, muzika, vizuelne umjetnosti, izvedbene umjetnosti, dekorativne umjetnosti, arhitektura, dizajn);
VIII-A.3	da izražava vlastite ideje, iskustva i emocije koristeći umjetničke ili druge oblike kreativnog izražavanja (individualni ili kolektivni);
VIII-A.4	da interpretira ideje, iskustva i emocije izražene u umjetničke proizvode kreirane od drugih koji su pripadnici vlastite ili drugih kultura;
VIII-A.5	da manifestuje poznavanje vlastite kulture i različite načine njenog izražavanja književnošću i vizuelnim umjetnostima, muzikom i plesom, građevinama i drugim kulturnim proizvodima.
<i>Učenik/učenica razumije i prihvata da:</i>	
IV-B.1	digitalna pismenost je neophodna za svakodnevno življenje – olakšava učenje, život i rad, pridonosi proširivanju komunikacije, kreativnosti i inovativnosti, nudi razne mogućnosti za zabavu;
IV-B.4	u digitalnom prostoru je bitno da se obezbijedi zaštita identiteta, privatnosti i emocionalne sigurnosti, da se ne koristi govor mržnje i sajber nasilja i da se poštuju pravila i norme komuniciranja u digitalnim zajednicama;
V-B.3	vlastita postizanja i dobrostanje u najvećoj mjeri zavise od truda koji sam/sama ulaže i od rezultata koji sam/sama postiže;
V-B.4	svaki postupak koji preduzima ima posljedice na njega/nju ili po njegovoj/njenoj okolini;
V-B.7	inicijativnost, upornost, istrajnost i odgovornost su bitni za sprovođenje zadataka, ostvarivanje ciljeva i prevazilaženje izazova u svakodnevnim situacijama;
V-B.8	interakcija sa drugima je dvosmjerna – kao što ima pravo da od drugih traži da mu bude omogućeno zadovoljavanje vlastitih interesa i potreba, tako ima i odgovornost da da prostor drugima da zadovolje vlastite interese i potrebe;
V-B.9	zahtjev za povratnu informaciju i prihvatanje konstruktivne kritike vode ka ličnom napretku na individualni i socijalni plan.

REZULTATI UČENJA

Područje: **JEZIK I KOMUNIKACIJA**

Ukupno časova: **80**

Rezultati učenja:

Učenik/učenica će biti sposoban/a da:

1. tečno čita naglas tekstove različitih funkcionalnih stilova i sa različitim poteškoćama čitanja, brzinom prilagođena uzrastu;
2. razgovara na određenu temu po slušanom tekstu;
3. prepričava sadržaje slušanih tekstova i dijaloga koji su različiti po sadržaju i dužini;
4. interpretira podatke i koristi informacije prezentirane u neknjiževnim tekstovima;
5. razlikuje nestandardni prema standardnom bosanskom jeziku;
6. sastavlja tekstove (usmene i pismene) za razne komunikacijske potrebe standardnog jezika, koristeći usvojenu leksiku i poštujući gramatička i pravopisna pravila.

Sadržaji (i pojmovi):

- Slušanje književnih i neknjiževnih tekstova

Standardi za ocjenjivanje:

- Izdvaja i ukazuje ključne riječi i fraze povezane sa glavnom idejom u književnim i neknjiževnim tekstovima (obavještenja, uputstva, pozivnice, najave, reklame, audio i video sadržaje na različite teme).
- Prepoznaje, razlikuje i ukazuje bitne i nebitne fakte i podatke i opise lica, predmeta i pojava iz slušanih tekstova.
- Reproducira kraći tekst iz audio i video zapisa raznih sadržaja i svojim riječima prenosi dijelove iz sadržaja ili cijelog sadržaja, usmeno i pismeno.
- Sagledava i kazuje koji su strukturni (uvod, glavni dio i zaključak) ili hronološki (početak, razvoj i kraj) elementi slušanog teksta i nabraja ključne momente prema redoslijedu sadržaja.
- Sastavlja usmeni i pisani tekst prema slušanim sadržajima, u kojima koristi odgovarajuće jezične oblike.

<ul style="list-style-type: none"> • Slušanje i čitanje dijaloga na različite teme (teme treba usaglašavati sa sadržajima iz drugih predmeta, uglavnom iz Prirodnih nauka i Historije i društva) 	<ul style="list-style-type: none"> • Razgovara u grupi i vodi dijalog poslije slušane i pročitane teme. • Uključuje se u razgovor poslije slušane i pročitane teme. • Podstiče razgovor poslije slušane i pročitane teme. • Sastavlja dijalog u pisanom obliku, prema slušanom ili pročitanom dijalogu.
<ul style="list-style-type: none"> • Simuliranje razgovora u oficijalnim i neoficijalnim komunikacijama 	<ul style="list-style-type: none"> • Ukazuje opštoprihvaćena pravila i odgovarajuće fraze (u svojstvenoj intonaciji) kulturne komunikacije i primjenjuje ih u različitim situacijama svakodnevnog života – u simuliranim razgovorima uspješno preuzima različite uloge.
<ul style="list-style-type: none"> • Izražavanje po datoj temi ili temi po izboru 	<ul style="list-style-type: none"> • Pripovijeda o različitim vlastitim doživljajima i iskustvima. • Usmeno i pismeno pripovijedanje o datoj temi il o temi po izboru (od naučno-popularnih i novinarskih tekstova ili u vezi sadržaja koji se izučavaju po drugim predmetima), koristeći odgovarajući vokabular i gramatička pravila.
<ul style="list-style-type: none"> • Čitanje naglas i čitanje u sebi 	<ul style="list-style-type: none"> • Čita naglas, tečno i jasno u skladu sa godinama čitanja i jezikom. • Čita naglas izražajno (prema vrsti i prirodi teksta - pjesma, pripovijetka, basna, drama, novinarski tekst i naučno-popularni tekstovi). • Čita naglas izražajno u odnosu na intonaciju rečenice, t.j. prepoznaje interpunkcijske znake i zna ih "fonološki" protumačiti. • U sebi čita ciljane zahtjeve (npr. Izdvaja informacije iz teksta)

<ul style="list-style-type: none"> • Čitanje i interpretacija neknjiževnih tekstova 	<ul style="list-style-type: none"> • Opisuje riječima podatke koji su pretstavljeni grafikonima, tabelama, dijagramima u naučno-popularnim tekstovima i novinarskoj informaciji. • Povezuje značenje pročitanih sadržaja sa realnim situacijama. • Koristi citati i argumente iz pročitanoog teksta kako bi obrazložio određeni stav.
<ul style="list-style-type: none"> • Učenje novih riječi 	<ul style="list-style-type: none"> • Primjenjuje nove riječi u odgovarajućem kontekstu. • Grupiše riječi prema upotrebi i značenju. • Koristi digitalni rječnik za pronalaženje značenja nepoznatih riječi i riječi s istim i suprotnim značenjem.
<ul style="list-style-type: none"> • Bosanski dijalekti naprema standardnom bosanskom jeziku 	<ul style="list-style-type: none"> • Prepoznaje dijalektni govor od slušanog teksta. • Ukazuje često upotrebljavane dijalektne riječi i izraze i upoređuje ih sa njihovim standardnim oblikom i sa oblikom u drugim dijalektima. • Navodi najmanje tri poslovice na bosanskom narodnom jeziku.
<ul style="list-style-type: none"> • Izgovor prototipne i česte riječi u kojima su glasovi đ, dž, č, ć i h 	<ul style="list-style-type: none"> • Tačno izgovara prototipne i česte riječi u kojima su glasovi đ, dž, č, ć i h. • Pravilno artikuliše i piše slova č, ć, dž, đ, h.
<ul style="list-style-type: none"> • Korištenje glasovnog skupa je/ije 	<ul style="list-style-type: none"> • Koristi odgovarajući glasovni skup je/ije u primjerima riječi koje su često u upotrebi. • Pravilno artikuliše i piše skupove ije/je. • Primijenjuje pravilno glasovne skupove ije/je.
<ul style="list-style-type: none"> • Dijeljenje riječi na slogove 	<ul style="list-style-type: none"> • Prepoznaje i ukazuje jednosložne, dvosložne i trosložne riječi. • Dijeli riječi na slogove. • Navodi primjere u kojima je r nosioc sloga u češće korištenim jednosložnim, dvosložnim i trosložnim riječima (crv, krv, srna, prvo, strmo, prvi).
<ul style="list-style-type: none"> • Imenice (gramatičke kategorije <i>rod</i> i <i>broj</i>) • Opisni pridjevi • Lične zamjenice 	<ul style="list-style-type: none"> • Prepoznaje i kazuje iz kog gramatičkog roda su imenice ukazane u primjerima. • Ukazuje primjere za imenice u sva tri roda i u oblicima za jedninu i množinu (bez definisanja). • Navodi predmete, bića, pojave u odgovarajućem rodu i broju.

<ul style="list-style-type: none"> • Glagoli (gramatičke kategorije <i>lice</i> i <i>vrijeme</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> • Navodi riječi koje ne oblikuju množinu – vlastite imenice. • Koristi opisne pridjeve u odgovarajućem rodu i broju (bez definisanja). • Sastavlja izraze/sintagme od imenica i pridjeva u odgovarajućem rodu i broju i u sastavima od jednog pridjeva i imenice i dva pridjeva i imenice. • Upotrebljava lične zamjenice i oblike od ličnih zamjenica u usmenom i pismenom izražavanju. • Koristi 2 l. mn. od lične zamjenice i od njenih oblika u učtivom usmenom ili pismenom obraćanju. • Prepoznaje i ukazuje gramatičko lice u dijalogu i u razgovoru. • Koristi glagolske oblike za izražavanje djelovanja u sadašnjem, prošlom i budućem vremenu. • Prepoznaje i razlikuje glagolska vremena u tekstu. • Koristi imenice, pridjeve, lične zamjenice i glagole u usmenom i pismenom izražavanju, povezani logično i prema gramatičkim pravilima u datom rečeničnom kontekstu.
<ul style="list-style-type: none"> • Vrste rečenica (pripovjedne/izjavne, upitne, usklične, zapovjedne) • Potvrdne i odrične rečenice • Struktura rečenice 	<ul style="list-style-type: none"> • Prepoznaje razne vrste rečenične intonacije u usmenim primjerima i izgovara rečenice odgovarajućom rečeničnom intonacijom iz primjera koje čita i sam sastavlja. • Modificira izjavnu rečenicu u upitnu i obrnuto. • Sastavlja razne vrste rečenica prema potrebama za izražavanje. • Određuje rečenice prema komunikativnoj funkciji (obavještajne/izjavne, upitne, uzvične, zapovjedne) i prema obliku (potvrdne i odrične), prilagođava rečenicu odričnom ili potvrdnom obliku. • Prepoznaje i izdvaja glavne dijelove rečenice (subjekat i predikat) u prostim neproširenim rečenicama. • Prepoznaje glavne dijelove rečenice (subjekat i predikat) u proširenim rečenicama. • Uočava i izdvaja jedan ili više subjekata i predikata u rečenici. • Prepoznaje pravi objekat i priloške odredbe za vrijeme, mjesto i način. • Sastavlja rečenice sa dvije rečenične funkcije/dva rečenična člana – vršioc radnje i radnja (subjekat i predikat). • Prepoznaje i razlikuje proste neproširene i proste proširene rečenice;

	<ul style="list-style-type: none"> • Razlikuje просту neproširenu i просту proširenu rečenicu kao primjer jednostavne rečenice po sastavu. • Prilagođava rečenicu odričnom ili potvrdnom obliku. • Piše pravilno negaciju uz glagole u frekventnim riječima, nabraja izuzetke u pisanju riječce <i>ne</i> uz glagole i koristi pravopisno pravilo u pisanju riječce <i>li</i>. • Primjenjuje pravila o pisanju riječce <i>ne</i> uz glagole (uz poštivanje izuzetaka), imenice i pridjeve i pisanju riječce <i>li</i> u upitnim rečenicama;
<ul style="list-style-type: none"> • Umanjenice i uvećanice 	<ul style="list-style-type: none"> • Upoređuje umanjenice i uvećanice. • Konstruira umanjenice i uvećanice.
<ul style="list-style-type: none"> • Pravopisna pravila (tačka, dvije tačke, zapeta, navodnici, upitnik, uskliknik) • Upravni i neupravni govor 	<ul style="list-style-type: none"> • Sastavlja rečenice i interpunkcijske znake koristi odgovarajuće u pisanju (u nabranju i navodu naslova, u različitim vrstama rečenica). • Prepoznaje da se tačka upotrebljava i kao pravopisni znak (na primjer, kod skraćivanja riječi i kod pisanja rednih brojeva: i dr., na pr., ul., 4. razred, 1. l.). • Piše riječi i rečenice poštujući pravila za početno veliko slovo (veliko slovo kod vlastitih imena i geografskih pojmova, knjiga i časopisa, adrese i institucije). • Primjenjuje pravopisna pravila u pisanju višičlanih naziva ulica, trgova, škola, knjiga, časopisa, jednočlanih i višičlanih geografskih naziva, pripadnika naroda, pridjeva izvedenih od vlastitih imenica koji završavaju na -ov, -ev, -in, pridjeva izvedenih od vlastitih imenica koji završavaju na -ski, -ški, -čki, -ćki. • Razlikuje upravni i neupravni govor u pismu. • Formulise rečenice u sva tri oblika upravnog govora i pravilno koristi interpunkcijske znake pri pisanju upravnoga i neupravnog govora.
<p>Primjeri aktivnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nastavnik izražajno čita književni tekst, a učenici dobijaju smjernicu da pravilno slušaju. Zatim, u parove smišljaju jednu rečenicu koja sadrži suštinu teksta i svako je individualno zapisuje. Zatim, svaki par prezentuje svoju rečenicu i svi zajedno (pod vodstvom nastavnika) vrednuju rečenice prema tome koliko dobro reflektuje suštinu teksta. • Učenici slušaju snimljenu trodnevnu vremensku prognozu (sa velikom razlikom u temperaturi od jednog do drugog). Zatim ih nastavnik dijeli 	

u tri grupe (prva grupa-prvi dan, druga grupa-drugi dan, treća grupa-treći dan) i daje im smjernicu da svaka grupa opiše (u kratki pisani tekst) kako bi se obukli saglasno dobijene informacije o vremenskoj prognozi konkretnog dana.

- Učenici po dva put slušaju nekoliko kraćih tekstova za jednosmjernu komunikaciju, t.j. informaciju na koju ne mogu i ne treba da odgovaraju, na pr. zvučno obavještenje u trgovskom centru, na autobuskoj stanici, u sportskoj sali, u pozorištu, na aerodromu i sl. Nastavnik im ukazuje da trebaju bilježiti podatke za koje smatraju da su relevantni za informaciju zato što će poslije ponavljati informacije u autentičnom ili promijenjenom obliku.
- Nastavnik organizuje gostovanje pekara/pekarice u odjeljenju, koji/koja govori o svojoj profesiji, čita receptat za pravljenje đevreka, a učenici slušaju i izdvajaju podatke potrebne za pripremu đevreka (može se iskoristiti i video zapis za receptat). Alternativno, može gostovati kuhar/kuharica i da kazuje receptat za pripremu jednostavnog jela.
- Učenici slušaju bošnjačku narodnu priču, zatim nekoliko od njih prepričavaju usmeno i svi iznose svoje utiske kratkim pisanim tekstvom. Nekoliko njih čitaju napisano pred cijelim odjeljenjom.
- Učenici gledaju dječiju obrazovnu emisiju „Životinje koje žive na farmi“. Zatim pričaju o sadržaju, opisuju životinje koje žive na farmi i vode razgovor o dobitima gajenja ovih životinja za ljude.
- Učenici slušaju snimljeni materijal iz dječije emisije o pravilima kulturne komunikacije tokom vožnje u autobusu i putovanju na ekskurziju. Zatim, igraju ulogu šofera i putnika u autobusu u različitim situacijama, primjenjujući pravila za kulturno ponašanje (pozdravljanje, tiho pitanje/odgovaranje, zamoliti za pomoć i sl.).
- Nekoliko učenika pripovjedaju o vlastitim doživljajima i iskustvima o igrama u parku, igre na snijegu, vikend u selu, posjeta pozorišta, letnji raspust, praznovanje, koristeći pridjeve sa imenicama. Drugi učenici, dok slušaju zapisuju imenice i pridjeve koji su bili upotrebljeni i onda ih čitaju na glas i upoređuju ko je više imenica/pridjeva identifikovao.
- Nastavnik dijeli učenicima kartice sa ključnim riječima na određenu temu, na pr. *Ljepote mog kraja* (Moje naseljeno mjesto, Sličnosti i razlike sa mojim susjedima...) Zatim, tri učenika kazuju po jednu rečenicu upotrebljavajući ključnu riječ sa kartice koja mu se pala. Četvrti učenik ujedinjuje slušane rečenice u što je više moguće osmišljeniji zajednički tekst. Postupak se nastavlja sa preostalim učenicima odjeljenja.
- Učenici slušaju audio zapis sa reklame za neki proizvod za djecu. U parovima diskutuju o čemu je reklama i zatim sastavljaju slični tekst za reklamu o drugom proizvodu za djecu.
- Učenici dobijaju tekst za čitanje i igranje TV zvučnika, pokušavajući tačno i tačno čitati. Tokom igranja ove igre mogu se koristiti različite vrste tekstova.
- Svaki od učenika bira svoj omiljeni tekst i izražajno ga čita na času pred školskim kolegama.
- Učenici samostalno čitaju tekst koji sadrži informacije o Danu planete Zemlje, a nastavnik daje kratku listu zahtjeva za izvlačenje informacija iz teksta. Nakon čitanja, odvojene informacije dijele se usmeno.
- Učenici čitaju neknjiževni tekst primjer – tekst koji sadrži grafikone za temperature jutarnjih časova tokom jedne nedjelje u mjesecu.

Sagledaju podatke i prave zaključak koji prezentuju (dali rastu, opadaju ili su isti).

- Učenici koriste kraći tekst u kojem ima podatke iznešene u dijagramu o tome koliko djece voze rolere, koliko bicikle, a koliko trotinete, analiziraju u paru i prezentuju podatke.
- Učenici čitaju tekstove o bezbjednosti u saobraćaju pripremljeni i prilagođeni od nastavnika. Svaki od njih bira tri pravila koja smatra da su najvažnija i ilustruje ih.
- Učenici u paru diskutuju o sadržaju pročitanog teksta. Nastavnik piše na tabli ključno pitanje o značenju teksta i primjenjuje debatnu tehniku. Svaki individualno treba da razmisli dali je ZA, PROTIV ili UZDRŽAN. Svako svoj stav argumentuje jednom rečenicom i odgovara na pitanje ZAŠTO tako misli.
- Nastavnik čita kraći tekst na temi ekologija u kojem ima nekoliko riječi koje su nepoznate za učenike. Učenici ukazuju na nepoznate riječi i pokušavaju da objasne njihovo značenje kontekstom u kojem su upotrebljene. Nastavnik im kazuje rečenično značenje riječi. Zatim učenici smišljaju nove rečenice u kojima primjenjuju te riječi u novom kontekstu.
- Poslije praćenja teksta informativnog karaktera učenici zapisuju nepoznate riječi i traže u digitalni rječnik. Na kraju prezentuju značenje nepoznatih riječi.
- Učenici čitaju dijaloške oblike dijalekta a onda u paru razgovaraju o riječima za koje smatraju da su drugačije od standardnog oblika. Svaki par prezentuje svoj primjer/e.
- Učenici igraju uloge, na primjer, prodavaoc i kupac (*Kako govorimo na pijaci*), pri tom jedan od njih upotrebljava dijalektni govor.
- Učenici slušaju snimljeni kraći tekst (na pr. bošnjačka narodna priča) na dijalektni govor i dok slušaju svaki zapisuje riječi/izraze na dijalektu koje je identifikovao. Zatim, u grupe, ujedinjaju sve slušane riječi/izraze dijalekta i pretvaraju ih u standardni bosanski jezik. Svaka grupa prezentuje po 1-2 od identifikovanih riječi/izraza.
- Nastavnik navodi riječi i od učenika traži da ih klasifikuje u tabeli: jednosložne, dvosložne i trosložne riječi. Učenici onda dijele riječi na slogove i objašnjavaju njihovu strukturu, od kojih glasova su sastavljeni.
- Učenici u paru razgledavaju primjere sa riječima gdje je r pozicija samoglasnika. Usmeno će podijeliti ova sagledavanja, upoređuju i zaključuju o samoglasnoj ulozi r u nekim riječima.
- Učenici slušaju tekstove sa velikim brojem imenica iz tri roda, u jednini i množini. Kada ih identifikuju, klasificiraju ih prema rodu i broju.
- Nastavnik, na tabli, crta tabelu sa tri kolone naslovljene riječima on, ona ono. Zatim, svaki učenik zapisuje po jednu imenicu u odgovarajućoj koloni. Na kraju nastavnik čita zapisane imenice u svakoj koloni i svi diskutuju zašto su tamo zapisane. (Diskusija se dovodi u vezi riječi iz naslova kolona).
- Učenici podijeljeni u grupe prave „paukovu mrežu“ od imenica u datom tekstu prema gramatičkom rodu i broju.
- Učenici se dijele u četiri „ekspertske“ grupe. Sve grupe dobijaju jedan tekst. Svaka grupa analizira tekst sa određenog aspekta: grupa 1 – određivanje roda i broja imenica u tekstu, 2. grupa – određivanje roda i broja pridjeva u tekstu, 3. grupa – identifikovanje ličnih zamjenica u

tekstu i 4. grupa – određivanje glagola u tekstu prema licu i broju. Zatim, učenici iz ovih grupa se preraspredele u nove, na taj način da u svakoj novoj grupi treba imati po jednog predstavnika iz ovih četiri grupa. Novo oblikovane grupe rade na cijeli tekst, na taj način da svaka grupa prezentuje pred drugima šta je uradila njegova „ekspertska“ grupa.

- Učenici su podijeljeni u grupe. Nastavnik organizuje kviz prema sljedećim zahtjevima: 1. „Reci tačan odgovor“ pri čemu svaka grupa ima zadatak da kaže po jednu opštu i jednu vlastitu imenicu (zahtjevi se mogu usložiti). 2. „Ovo već dobro znamo“ pri čemu svaka grupa zapisuje po jednu opštu, po jednu vlastitu imenicu i po jedan pridjev.
- Učenici su podijeljeni u grupe i svaka grupa ima zadatak da napiše rečenice sa pet opštih i pet vlastitih imenica po njihovom izboru. Zatim čitaju na glas.
- Učenici rade u parove: jedan učenik kaže imenicu, a drugi pridjev, a onda mijenjaju uloge. Učenici zapisuju primjere i prezentuju ostalim saučenicima (pr. džemper – crven, vunjen, tijesan, širok, mali, veliki, lijep...);
- Učenici individualno kazuju primjere sastava od imenice i pridjeva i onda u tabeli zapisuju i grupišu ih prema rodu i broju (sto – veliki, kahven; lopta – šarena, fudbalska; pile – žuto, malo).
- Učenici igraju igru „Opiši predmet“. Jedan učenik zapisuje na tabli jedan predmet u učionici (imenica). Drugi učenici opisuju kakav je predmet pridjevima, a učenik na tabli zapisuje pridjeve oko imenice. Postupak se ponavlja za druge predmete sa drugim učenicima.
- Učenici igraju igru „Pogodi šta je, pogodi ko je“. Učenici, u grupe, zapisuju jedan predmet, jednu životinju ili jednu biljku i nekoliko pridjeva koji ih opisuju. Zatim kazuju samo pridjeve (jedan za drugim) i učenici drugih grupa pogađaju predmet/životinju/biljku preko njih. Postupak se ponavlja za svaku grupu.
- Učenici dobiju radni list sa ilustracijama voća i povrća. Ispod svake slike zapisuju njihova svojstva, odnosno pridjeve koji ih opisuju.
- Učenici na nastavnom listu popune prazna mjesta u dužim rečenicama u kojima nedostaje pridjev ili imenica (opšta ili vlastita).
- Učenici prate dijalog prikazan u stripu sa poznatim junacima. Onda ga prepričavaju, koristeći lične zamjenice umjesto imena likova.
- Učenici čitaju dijaloge/rečenice u kojima su upotrebljene lične zamjenice i oblici ličnih zamjenica, a zatim po analogiji stvaraju svoje primjer: Jakub gleda Mejremu. – On gleda nju; Nastavnik govori Fehimu. – On govori njemu.
- Učenici razgovaraju u dijalogima i koriste zamjenske oblike za 3 l. Na mjestu vlastitih i opštih imenica: Daj olovku Mejremi. – Daj njoj olovku; Reci mu da ne zove brata. – Reci mu da ne zove njega.
- Učenici imaju zadatak da sastave dijaloge sa praznim mjestima koja se trebaju dopuniti ličnim zamjenicama i sa oblicima ličnih zamjenica.
- Svaki učenik smišlja po jedan glagol koji se odnosi na obavljanju posla u nekom zanimanju i zapisuje ga na list. Onda se svi listići stavljaju na kup i miješaju. Svaki učenik vuče po jedan listić s kupa (učenik podijeli glagol i kaže kojoj profesiji se odnosi) i sastavlja rečenicu s glagolom.
- Učenici određuju vrijeme dešavanja glagolskog djelovanja u primjerima koje ukazuje nastavnik preko igre za određivanje glagolskog djelovanja „Juče-danas-sutra“.
- Učenci odgovaraju na pitanja: Šta si radio juče? Šta radiš sada? Šta ćeš raditi sutra?

- Koriste glagole u ličnim glagolskim oblicima za tri glagolska vremena (prošlo, sadašnje, buduće). Nastavnik zapisuje riječi *juče* (prošlo vrijeme), *danas* (sadašnje vrijeme), *danas* (buduće vrijeme). Učenici kazuju glagolske oblike prošlog, sadašnjeg i budućeg vremena i zapisuju ih ispod riječi koje odgovaraju vremenu događaja u glagolskom djelovanju.
- Učenici rade u parove – pišu rečenice sa datim glagolima. Nastavnik daje smjernicu da se primjeri napišu u sadašnje vrijeme, a onda da se transformišu u prošlo i buduće vrijeme. Ukazuje se na glagole iz tri glagolske grupe: a, e, i pri čemu se pazi da se koriste nezavršeni i završeni glagoli.
- Učenici dobiju list sa napisanim imenicama, pridjevima i glagolima. Otvaraju aplikaciju sa sajta *storyjumper* i u njoj unesu imenice i pridjeve i povezuju ih sa slikama i ilustracijama koje se pojavljuju kao opcija. Smišljaju kraći tekst upotrebljavajući ukazane riječi. Ono što dobiju je *knjiga* razreda.
- Učenici dobiju različite ilustracije (lice koje boli zub, dijete koje puha svijeću i zamišlja želju, lik koji kašlje i traži vodu, dijete u očekivanju da otvori dar...) i sastavlja različite vrste rečenica (izjavne, usklične, upitne) u saglasnosti sa ilustracijom.
- Učenici pišu primjere – rečenice s kojim će iskazivati: iznenađenje, naređenje, pitat će ili će obavijestiti nešto.
- Učenici povezuju riječi u koloni, u jednoj koloni ima upitnih riječi *ko, gdje, zašto*, a u drugoj koloni su riječi ili dijelovi rečenice koji su odgovori (na pr. Ko? – Meho; Gdje? – Kod Jasmine; Zašto? – Ajša je tako rekla; Šta? – spanać).
- Učenici iz suda u kojem ima listiće sa glagolima uzimaju po jedan listić i sa glagolima prave rečenicu.
- Učenici povezuju riječi iz dvije kolone, u jednoj koloni su vršioc i djelovanja, a u drugoj djelovanje. Usmeno sastavljaju rečenice i dopunjuju se međusobno.
- Učenici napišu imenicu na papiru, ubace u korpu, zatim biraju jedan po jedan i od izabrane imenice prave umanjenicu i uvećanicu.
- Na nekompletnim riječima, učenici izgovorom i upotrebom *je/ije* provjeravaju pravilnu upotrebu
- Učenici dobiju riječi kojima nedostaju slova. Po potrebi ubace slova č i ć, dž i đ, h i čitanjem provjeravaju tačnost riječi.
- Učenici dobiju rečenicu u upravnom i neupravnom govoru bez interpunkcijskih znakova. Popunjavaju biranjem odgovarajućeg znaka i svaki objašnjava svoj zadatak.
- Napisane rečenice sa riječima (višečlanih naziva ulica, trgova, škola, knjiga, časopisa, jednočlanih i višečlanih geografskih naziva, pripadnika naroda, pridjeva izvedenih od vlastitih imenica koji završavaju na -ov, -ev, -in, pridjeva izvedenih od vlastitih imenica koji završavaju na -ski, -ški, -čki, -ćki) podijelimo učenicima. Oni trebaju primjeniti pravopisna pravila za ovu vrstu riječi, svaki objašnjava usmeno.
- Učenici čitaju tekst u kojem nedostaju interpunkcijski znaci. Unose odgovarajuće interpunkcijske znake i čitaju tekst odgovarajućim intoniranjem svake rečenice.
- Igra „Brza geografija“: Učenici su podijeljeni u grupe i svaka grupa ima zadatak da napiše, sa dogovorenim štampanim slovom, ime države, sela, grada, rijeke, jezera, mora... Učenici međusobno provjeravaju da li su geografski pojmovi i vlastite imenice napisane velikim slovom.
- Igra „Popravi greške“: Učenici se dijele u parove, svaki par dobija radni list sa primjerima gdje je pogrešno upotrebljeno veliko slovo. Svaki par

koriguje pogrešno napisane riječi i prezentuje urađeno.

Učenici u manjim grupama otkrivaju pogrešno napisane riječi prema pravilima za upotrebu velikog slova i navodnika u datom tekstu (imena i prezimena, adrese življenja, nazivi institucija, naslovi knjiga i časopisi).

Područje: **KNJIŽEVNOST I STVARANJE**

Ukupno časova: 90

Rezultati učenja

Učenik/učenica će biti sposoban/a da:

1. razlikuje književna djela i objašnjava njihove razlike.
2. analizira i interpretira književni tekst na nivou sadržaja i koristi citate kako bi podržao analizu.
3. prepričava književne tekstove, pripovijeda o događajima (usmeno i pismeno) i stvara tekstove na datu i slobodnu temu.

Sadržaji (i pojmovi):

- Čitanje i interpretacija književnih tekstova (književni tekstovi - priča, bajka, basna, kratka priča, poetska i dramska djela)
- Usmeni folklor (zagonetke, poslovice, izreke, zdravice)

Standardi za ocjenjivanje:

- Identifikuje kojem književnom žanru pripada tekst (basna, bajka, priča, kratka priča, dramsko i poetsko djelo).
  - Pronalazi i objašnjava sličnosti i razlike u književnim tekstovima (kroz događaje i likove).
  - Prepričava (usmeno i pismeno) književni tekst u cjelini ili dijelovima.
  - Odgovara na pitanja i postavlja pitanja o sadržaju pročitano književnog teksta.
  - Određuje temu, likove, mjesto i hronološki redosljed događaja u pročitano književnom tekstu.
  - Prepoznaje realne i fantastične elemente (događaje i likove) u pročitano književnom tekstu.
  - Određuje stih, strofu, rimu u pjesničkom djelu/pjesmi.
  - Reprodukuje djela usmene narodne predaje i iznosi njihovo značenje.
  - Pronalazi citat u datom tekstu na određeni zahtjev/pitanje (izgled lika, postupak, opis, događaj).
  - Navodi citate iz teksta da bi ilustrirao lik, postupak, doživljaj, događaj prikazan u tekstu.
-
- Opisivanje, pripovijedanje i kreiranje kratkih tekstova
  - Opisuje (usmeno i pismeno) ličnosti, pejzaže i pojave nakon posmatranja i nakon

iskustva.

- Pripovijeda (usmeno i pismeno) zamišljene ili doživljene događaje.
- Pripovijeda s promjenom gramatičkog lica.
- Pripovijeda promjenom kraja pročitanoj sadržaja.
- Piše tekstove jednostavne kompozicijske strukture na datu i slobodnu temu.

Primjeri aktivnosti:

- Učenici su podijeljeni u grupe. Svaka grupa dobija različite tekstove prema književnoj vrsti: pjesma, basna, kratka priča, jednočinka. U grupama razgovaraju i upoređuju tekstove prema obliku u kojem su napisani (na primjer, pjesničko djelo i priču prepoznaju po tome koliko je stranica ispunjena tekstem, dok jednočinku po izdvojenim iskazima o likovima).
- Učenici čitaju pjesmu i čitaju basnu i analiziraju uz pomoć T-tabele: na jednoj strani T-tabele zapisuju koliko strofa ima, koliko stihova ima u svaku strofu, dali ima rima, a na drugoj strani T-tabele učenici zapisuju koliko redova je tekst basne, koji su likovi i kakva su bića. Napisano prezentuju i upoređuju izdvojene karakteristike.
- Učenici čitaju bajku, a zatim sami prepričavaju svoj omiljeni dio ili je prepričavaju u cijelini.
- Učenici čitaju tekst. Tada se jedno ili više pitanja u vezi sa njenim sadržajem napiše na papir. Da ne bi ponovili mnoga ista pitanja, učenici su podijeljeni u nekoliko grupa prema vrsti pitanja koja bi trebali postaviti - *da/ne* pitanja (dali pitanja), *ko, šta, kada, kako* pitanja, t. j. s kojom upitnom riječju da počnu pitanja. Listiće stavljaju u stakleni sud i onda svako vuče po jedno pitanje, čita naglas i zajednički odgovaraju.
- Učenici, podijeljeni u grupe, čitaju tekst u kojem su opisani više događaja koja su se djesila jedan za drugim. Onda određuju i zapisuju hronološki redoslijed događaja sa nabranjem. Na kraju svi čitaju napisano i određuju koliko su tačno napisali redoslijed događaja.
- Učenici čitaju priču. Onda, podijeljeni u grupe dobiju tekst priče podijeljen na više dijelova (posebni listići) prema događajima koje sadrži. Učenici prvo podređuju listiće prema redoslijedu događaja u priči, a onda, dobiju zadatak da smijene neke od događaja koja im daje smisao. Na kraju, svaka grupa čita novi tekst i objašnjava šta se postiglo promjenom redoslijeda događaja.
- Nastavnik zapisuje na tabli citat iz književnog teksta i učenici analiziraju i interpretiraju njegov sadržaj/poruku. Onda nastavnik zapisuje drugi citat, a svaki učenik piše šta je razumeo od citata. Na kraju, nekoliko učenika čitaju napisano i razvijaju zajedničku diskusiju.
- Učenici su podijeljeni u grupe i u svaku grupu dobijaju kartice sa ključnim riječima iz jedne priče (koje se odnose na vrijeme i mjesto dešavanja događaja) sa zadatkom dok čitaju priču da obrate pažnju na ključne riječi. Poslije čitanja priče komentiraju značenje riječi i povezuju u osmišljenoj cjelini.
- Učenici čitaju književni tekst. Dok čitaju pronalaze vrijeme, mjesto i ambijent dešavanja radnje i podvlače tekst koji ukazuje na njih. Podvučeno, u obliku citata teksta, podijele usnim prezentiranjem i upoređuju citate.
- Učenici čitaju priču, a onda odgovaraju na pitanja za: 1) sadržaj teksta koji određuje temu; 2) vrsta teksta (realistični ili fantastični). Za date odgovore trebaju obezbijediti po tri dokaza (citata), odnosno da ukažu gdje su tačno u tekstu našli odgovor.
- Učenici čitaju pjesme podijeljene u grupe i raspravljaju o strukturi pjesme koju čitaju: strofe i stihove, a zatim samostalno razdvajaju riječi koje se po zvuku podudaraju.

- Učenici slušaju interpretativno čitanje pjesme, prethodno usmjereno da obrate pažnju na to kako je ona na nekim mjestima istaknuta u tekstu, a zatim na času razgovaraju o riječima koje se podudaraju sa zvukom i načinima na koje je to postignuto.
- Učenici čitaju pjesmu, određuju rime, a zatim stvaraju vlastite primjere pisanjem kraće pjesme.
- Učenici igraju igru „Iz priča Mehmed-beg Kapetanović Ljubušaka“: nastavnik priprema kraće folklorne tekstove, a učenici ih čitaju, tumače njihovo značenje i biraju nekoliko koje će dramatizirati.
- Učenici čitaju priču i u njemu određuju likove. Onda biraju jedan lik i o njemu pronalaze citate preko kojih se opisuju osobine lika i njegovi postupci i komentiraju njegovu adekvatnost.
- Učenici samostalno čitaju priču kojoj ne znaju naslov sa zadatkom da joj smisle naslov na osnov sadržaja.
- Učenici samostalno čitaju jednočinku, a onda opisuju/objašnjavaju postupak jednog od likova u tekstu, stavljajući se na njegovo mjesto.
- Učenik čita tekst (prozni tekst, pjesma ili jednočinka). U čitanju koriste tehniku *Dnevnik sa dvojnim zapisom*, zapisuju citat iz teksta koji se odnosi na opis lika, postupak ili događaj i komentariše kako je doživio citirani zapis.
- Učenici su podijeljeni u grupe, čitaju tekst i odgovaraju na unaprijed postavljene zahtjeve nastavnika: kratko prepričavanje sadržaja teksta, određivanje teme o kojoj se govori i određivanje glavnog događaja. Učenici zatim glavni događaj povezuju sa nekim vlastitim iskustvom i raspravljaju o njemu u grupi. Svaka grupa ukratko predstavlja svoj rad i diskusiju.
- Učenici uz pomoć nastavnika prave rezime o tome šta su vidjeli tokom zadnje šetnje/jednodnevnog izleta u bližoj okolini, zapisuju pet ključnih riječi u odnosu na izlet, a onda pišu tekst u kojem su upotrebljene ključne riječi. Učenici, podijeljeni u parove, jedno drugom čitaju napisane tekstove.
- Učenici opisuju izmišljeni događaj sa čarobnim likovima pri čemu koriste glagolske oblike za prošlo vrijeme.
- Učenici pismeno pričaju na temu *Putovanje oko Zemlje*.
- Učenici usmeno pričaju kako zamišljaju da provedu letnji raspust sa svojim omiljenim likom (iz video igre, crtanog filma, priče).
- Učenici čitaju priču, zatim je usmeno prepričavaju, a zatim pismeno mijenjaju gramatičko lice.
- Učenici slušaju tekst koji je nastavnik pročitao, komentiraju sadržaj, a zatim ga prepričavaju pisanjem novog kraja priče.
- Učenici prikazuju svoj doživljaj teksta koji se čita na času crtanjem stripa ili dramatizacijom.

Područje : **MEDIJSKA PISMENOST I MEDIJSKA KULTURA**

Ukupno časova: **10**

Rezultati učenja:

Učenik/učenica će biti sposoban/a da:

1. pretražuje, izdvaja i koristi informacije iz različitih medija;
2. razumije i prenosi poruku kulturnog događaja (posjećenog ili najavljenog).

Sadržaj (i pojmovi):	Standardi za ocijenjivanje
<ul style="list-style-type: none"> • Informacije iz različitih medija 	<ul style="list-style-type: none"> • Pronalazi informacije iz različitih medija za svoje potrebe/interese. • Izdvaja informacije (prema zadanim zahtjevima) prikazane u raznim medijima (televizija, internet, časopis itd.). • Koristi informacije iz različitih medija za stvaranje prilagođenih tekstova na datu temu.
<ul style="list-style-type: none"> • Kulturni događaji 	<ul style="list-style-type: none"> • Objasnjava sadržaj i ideju kulturnog događaja kojem je prisustvovao. • Izražava svoje mišljenje o kulturnom događaju kojem je prisustvovao i daje objašnjenje zašto tako misli. • Izrađuje pozivnicu/reklamni poster za kulturni događaj u školi ili u zajednici.
<p>Primjeri aktivnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Učenici posjećuju oglasnu tablu na kojoj su trenutna školska saopćenja. Zatim par razgovara o izjavama koje su pročitali (koje su informacije dobili i na koga su se informacije odnosile). • Nastavnik dodjeljuje učenicima zadatak, podijeljeni u grupe, da se informišu za nekoliko pozorišta u državi (svaka grupa po jedno pozorište) i da informišu druge koje pretstave i kada se igraju. • Učenici u parovima istražuju i pišu recepte. Prvo zapišu sastojke, a zatim postupak izrade recepta (ako postoji interesovanje, recepti se mogu sortirati prema vrsti obroka i napraviti brošuru s receptima). • Učenici, podijeljeni u grupe, izaberu neku poznatu ličnost (na pr., sportist/sportistkinja, pjevač/pjevačica, glumac/glumica) o kojoj će pisati tekst. Tekst treba opisivati nekoliko događaja iz života ličnosti (hronološkim redoslijedom) o kojima će se informirati internetom. Svaka grupa prezentuje svoj tekst. • Nastavnik priča učenicima o turniru u malom fudbalu koji će se održati u školi, kaže im datum, mjesto održavanja i učesnike. Učenici rade u grupama i zatim prezentiraju. • Nastavnik govori učenicima o fudbal turniru koji će se održati u školi, kazuje datum, učesnike. Učenici u parovima napišu obavijest ili izrade letak. • Učenici podijeljeni u grupe izrađuju reklamni poster za školsku priredbu kako je zamišljaju. • Učenici dobijaju zadatak da istražuju temu o kojoj imaju manje znanja, na primjer saobraćajni znaci. Istraživani podaci sa fotografijama i kratkim objašnjenjem uređuju se i dijele svakom u učionici. 	

- Učenici istražuju zagađenje okoline u kojoj žive. Nastavnica im pomaže u materijalima iz elektronskih medija, štampanih medija i bloga. Učenici čitaju informacije, sortiraju ih, sažimaju, javljaju izvor i predstavljaju u skupinama.
- Nastavnik dijeli učenike u grupe i dijeli radne materijale, ilustrirane enciklopedije za djecu, knjige, udžbenike. Svaka grupa dobija zadatak istražiti isto, ali iz drugog izvora. Na kraju, grupe dijele informacije.
- Učenici posjećuju izložbu/planetarij/zoološki vrt i snimaju posjetu (telefonom). Obrađuju snimljeni materijal i o njemu pišu tekst i obrađuju video na računaru. Pripremljeni materijal objavljuje se na Internetu (npr. Facebook stranica razreda, veb stranica škole).
- Učenici prisustvuju događaju na kojem je predstavljena knjiga, slikovnica ili izložba, a zatim u učionici pišu kratki informativni tekst „Ja sam posjetio/pročitao, posjeti/pročitaj i ti“.
- Učenici prisustvuju folklornom ansamblu/karnevalskom koncertu ili nekom drugom kulturnom događaju u području u kojem žive. Oni predstavljaju ono što su doživjeli kroz kratki tekst ili crtež.
- Učenici podijeljeni u grupe, ilustraciju za korice za knjigu koju su svi pročitali. Pri tom trebaju uzeti u obzir postupke likova. Napravljene ilustracije se izlažu na panou školske biblioteke ili na panoima u školskim hodnicima.
- Učenici raspoređeni u grupe provode anketu - jedna grupa anketira drugu grupu svojih saučenika. Pitanje iz ankete je koju bi knjigu preporučili svojim drugarima/drugaricama da je pročitaju. Rezultati ankete bit će prikazani u školskoj biblioteci.
- Učenici pripremaju pravila za bezbjedno korištenje Internet sadržaja.

INKLUZIVNOST, RODOVA RAVNOPRAVNOST/SENZITIVNOST, INTERKULTURALNOST I MEĐUPREDMETNA INTEGRACIJA

Nastavnik obezbjeđuje inkluziju uključivanjem svih učenika u sve aktivnosti za vrijeme časa. Na taj način omogućava svakom djetetu kognitivno i emocionalno angažovanje upotrebom odgovarajućih metodoloških pristupa (individualizacija, diferencijacija, timski rad, podrška saučenika). Pri radu s učenicima sa smetnjama primijenjuje se individualni obrazovni plan (s prilagođenim ishodima učenja i standardima ocjenjivanja) i, kad god je to moguće, koristite dodatnu podršku drugih (lični i obrazovni asistenti, obrazovni medijatori, dobrovoljni tutori i profesionalci resursnih centara). Redovno nadgleda sve učenike, posebno one iz osjetljivih grupa, kako bi mogli blagovremeno prepoznati poteškoće u učenju, podstaći ih i podržati u postizanju ishoda učenja.

Tokom realizacije aktivnosti, nastavnik se jednako ponaša i prema dječacima i djevojčicama, vodeći računa da im ne dodijeli rodno stereotipne uloge. Prilikom formiranja radnih grupa, nastoji se osigurati rodna ravnoteža. Pri odabiru dodatnih materijala u nastavi, koristite ilustracije i primjere koji su rodno i etnički/kulturološki osjetljivi i potiču rodnu ravnopravnost, odnosno promoviraju interkulturalizam.

Kad god je to moguće, nastavnik koristi integraciju tema/sadržaja/koncepta u planiranju i realizaciji nastave. Integracija omogućava učenicima da uključe perspektive drugih predmeta u ono što izučavaju u ovom predmetu i da povežu znanje iz različitih područja u jednu cjelinu.

OCJENJIVANJE POSTIGNUĆA UČENIKA

Da bi omogućili učenicima da ispune očekivane standarde ocjenjivanja, nastavnik kontinuirano nadgleda aktivnosti učenika tokom poučavanja i učenja i prikuplja informacije o napretku svakog učenika. Za učešće u aktivnostima učenici dobijaju povratne informacije koje ukazuju na nivo uspješnosti u realizaciji aktivnosti/zadatka i daju upute za poboljšanje (formativno ocjenjivanje). U tu svrhu nastavnik prati i ocjenjuje:

- Izrade učenika (radovi, izvještaji itd.);
- usmeno odgovaranje na pitanja nastavnika ili od saučenika;
- odgovori dati na nastavnim listovima;
- praktična izvedba (čitanje i pisanje)
- odgovore na časovima pri proučavanju;
- domaći zadatak;
- odgovori na kvizove (kratke testove) koji su dio proučavanja;

Sumativna ocjena daje se na osnovu ukupnih podataka dobijenih praćenjem postignuća učenika i formativnog ocjenjivanja, koristeći različite tehnike formativnog ocjenjivanja, gdje nastavnik utvrđuje (opisuje) razvojni status svakog učenika pojedinačno, u okviru svakog programskog područja. Na kraju školske godine učenik dobija brojčanu sumativnu ocjenu.

Početak imlementacije nastavnog programa	2021/2022. godina
Institucija/nosioc programa	Biro za razvoj obrazovanja (BRO)
U skladu sa članom 30. stav 3. Zakona o osnovnom obrazovanju ("Službeni list Republike Sjeverne Makedonije" br. 161/19 i 229/20), ministar/ka obrazovanja i nauke usvojio/la je nastavni program na Bosanskom jeziku za IV razred.	

<p>Согласно член 30, став 3 од Законот за основно образование („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 161/19 и 229/20) министерот за образование и наука ја донесе наставната програма по <i>Босански јазик</i> за IV одделение.</p>	<p>бр. 08-7413/3 10.05.2021 година</p> <p>Министерка за образование и наука, Мила Царовска, с.р.</p>
---	--